
**PRISMA
HANDWOORDENBOEK**

NEDERLANDS

De belangrijkste Prisma woordenboeken

miniwoordenboeken

- voor cursus en vakantie
- in klein formaat
- in 24 talen, waaronder Turks, Fries, Afrikaans, Arabisch en Fins

basisonderwijs woordenboeken

- voor het basisonderwijs en beginnende taalleerders
- glasheldere uitleg en veel voorbeelden
- met illustraties
- voor de talen Nederlands (verklarend) en Engels

vmbo woordenboeken

- voor beginnende woordenboekgebruikers
- aansluitend bij het vmbo/mbo, bso/tso en onderbouw havo/vwo
- actuele informatie over de hedendaagse basiswoordenschat
- zeer toegankelijk, veel voorbeeldzinnen
- voor de talen Nederlands (verklarend) en Engels

pocketwoordenboeken

- voor de middelbare scholier
- de pocketwoordenboeken met de meeste trefwoorden
- elk jaar bijgewerkt
- overzichtelijk: trefwoorden en tabs in kleur
- voor de talen Nederlands (verklarend), Engels, Frans, Duits, Spaans, Italiaans en Fries

handwoordenboeken

- twee delen in één band
- voor bovenbouw havo/vwo, bovenbouw tso/aso, studie en beroep
- gebonden, duurzame uitvoering
- veel voorbeeldzinnen en uitdrukkingen
- kaderteksten met taalweetjes
- voor de talen Nederlands (verklarend), Engels, Frans en Duits

**PRISMA
HANDWOORDENBOEK**

Nederlands

**met onderscheid tussen
Nederlands-Nederlands en
Belgisch-Nederlands**

Met medewerking van:
prof. dr. W. Martin
prof. dr. W. Smedts

prisma

Prisma maakt deel uit van Uitgeverij Unieboek | Het Spectrum bv
Postbus 97
3990 DB Houten

Prisma handwoordenboek Nederlands

Bewerking: Martha Hofman

Bijdrage Nederlands-Nederlands en Belgisch-Nederlands:
prof. dr. W. Martin
prof. dr. W. Smedts
Leen van Cleynebreugel

Omslagontwerp: Raak Grafisch Ontwerp, Utrecht

© 2014 Uitgeverij Unieboek | Het Spectrum bv, Houten - Antwerpen

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16 Auteurswet 1912, juncto het Besluit van 20 juni 1974, Stb. 351, zoals gewijzigd bij het Besluit van 23 augustus 1985, Stb. 471 en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 3060, 2130 KB, Hoofddorp). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken dient men zich tot de uitgever te wenden.

Ondanks de aan de samenstelling van de tekst bestede zorg kan noch de redactie noch de uitgever aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele schade die zou kunnen voortvloeien uit enige fout die in deze uitgave zou kunnen voorkomen.

Opneming van een woord in dit woordenboek prejudicieert niet ten aanzien van het al of niet bestaan van merkenrechten op dat woord. De uitgever heeft er naar gestreefd alle merknamen die in de Prisma Woordenboeken voorkomen te voorzien van een handelsmerksymbool[®].

ISBN 978 90 003 3471 1
NUR 627

5de druk

www.prisma.nl
www.prismawoordenboeken.be
www.unieboekspectrum.nl

Voorwoord

U heeft het meest actuele grote woordenboek Nederlands in uw handen, met ruim 70.000 trefwoorden, boordevol informatie over het Nederlands van nu. Een waardevol, betrouwbaar en actueel naslagwerk voor op school, bij de studie, op het werk of thuis.

In deze geheel vernieuwde editie vindt u antwoord op vele vragen die u over een Nederlands woord kunt hebben:

- **Hoe spel je het?** Alle woorden zijn in de officiële spelling, zoals we die kennen uit het Groene Boekje.
- **Wat betekent het?** In heldere, toegankelijke taal leggen we de betekenis(sen) van een woord uit. Als een woord tot een bepaald vakgebied behoort (zoals economie, natuurkunde, informatica) of een bepaald stijlniveau heeft (zoals informeel, plat, straattaal), geven we dat aan met labels, zoals econ en inf.
- **Hoe gebruik je het woord in een zin?** De 40.000 voorbeeldzinnen illustreren doeltreffend het gebruik van het woord in zinsverband. De vaste verbindingen, zegswijzen, idiomen, spreekwoorden enz. waar een trefwoord in voorkomt, geven we in de juiste vorm en met een heldere verklaring.
- **Wat is het meervoud of de vervoeging van het woord?** Deze informatie staat aan het begin van de artikelen. Daar staat ook nog andere grammaticale informatie, zoals welk lidwoord bij een woord hoort, tot welke woordsoort het behoort.
- **Hoe spreek je het uit?** De onderstreepte letters van een trefwoord geven de klemtoon van dat trefwoord aan. Als de uitspraak van een woord afwijkt van de gewone uitspraak van het Nederlands, hebben we deze bij het woord vermeld.
- **Staan ook de nieuwste woorden in dit woordenboek?** Dit woordenboek is bijgewerkt tot februari 2014. Nieuwe woorden die voldoende bestaansrecht hebben geworven (zoals *selfie*, *filefui* en *grooming*) hebben we er dus in opgenomen.
- **Hoe breek je het af aan het eind van de regel?** De af•breek•pun•ten in een tref•woord wijzen u de weg. Valt door afbreking een trema weg, zoals in **ab•bre•vi•eren**, dan hebben we dat ook aangegeven.
- **Hoe is het woord ontstaan?** Bij woorden die niet oorspronkelijk Nederlands zijn, vermelden we via welke talen ze in het Nederlands terecht zijn gekomen. Vaak geven we ook interessante achtergrondinformatie of historische context.
- **Wordt het woord zowel in Nederland als in België gebruikt?** In dit woordenboek geven we aan of een woord alleen in België wordt gebruikt (BN) of alleen in Nederland (NN). Op p. 6-8 leggen prof. dr. W. Martin en prof. dr. W. Smedts uit hoe het zit.
- **Hoe krijg ik toegang tot de online versie?** Met de unieke toegangscode die is afgedrukt aan de binnenkant van het omslag, heeft u recht op een jaar gratis toegang tot de online versie van dit woordenboek. Kijk op <http://mijn.prisma.nl/toegangscode> voor de voorwaarden en de procedure.

Op pagina 9 en 10 vindt u de verklaring van de gebruikte tekens en afkortingen. Op de voorbeeldpagina (p. 11) kunt u zien hoe al deze informatie wordt weergegeven.

Veel plezier met dit woordenboek!

Martha Hofman en de redactie van Prisma

Het Belgisch-Nederlands en Nederlands-Nederlands in dit woordenboek

De laatste jaren is het inzicht gegroeid dat de nationale variatie in het Nederlands – de zogenaamde natiolecten – in de woordenboeken te eenzijdig wordt beschreven (zie hiervoor o.m. W. Martin: 'Natiolectismen in het Nederlands en hun lexicografische beschrijving' in: *Belgisch Tijdschrift voor Filologie en Geschiedenis* 79, 2001, 709-736). Van oudsher markeren woordenboeken wel woorden en betekenissen als *Belgisch-Nederlands* en af en toe verschijnt er ook al eens het label *Surinaams-Nederlands*. Daarmee geven de woordenboeken aan dat de aldus gemarkeerde woorden en betekenissen niet tot de algemene, gemeenschappelijke variant van het Nederlands behoren.

Dit woordenboek neemt – op een paar uitzonderingen na – weliswaar geen Surinaams Nederlandse woorden op (een overzicht daarvan is apart beschikbaar in het Prisma Woordenboek Surinaams Nederlands van Renata de Bies uit 2009), maar daar staat tegenover dat het naast woorden, uitdrukkingen en betekenissen die alleen in het Belgisch-Nederlands (= BN) gebruikelijk zijn, ook diegene markeert die alleen in het Nederlands-Nederlands (= NN) voorkomen. Dat BN-woorden worden opgenomen, was overigens ook in de vorige uitgaven al het geval. De selectie is voor deze uitgave evenwel grondig herzien. Zo'n 3500 items krijgen het label Belgisch-Nederlands. De selectie is gebaseerd op het RBBN, het Referentiebestand Belgisch Nederlands (zie: www.inl.nl/rbbn). De zeven soorten Belgisch-Nederlands die het RBBN onderscheidt, worden hier tot vier grote klassen herleid:

1 Woorden en uitdrukkingen die alleen in België worden gebruikt en die daar algemeen gebruikelijk zijn, krijgen het label BN. Voorbeelden:

hof van assisen	gerechtshof met jury voor zware misdrijven
bedrijfsrevisor	onafhankelijk controleur van de boekhouding van een bedrijf
papierslag	inzameling [door jeugdbeweging] van oud papier voor een goed doel
de Lange Wapper	(<u>fig</u>) naam van een geplande tuikabelbrug over de dokken in Antwerpen
kerststronk	speciaal kerstgebak in de vorm van een stuk boomstam (...)

2 Woorden en uitdrukkingen die alleen in België worden gebruikt, maar die een gebruiksbeperking vertonen, krijgen het label BN gevolgd door een beperkend label. Hieronder vallen woorden die vooral of uitsluitend in gesproken of in geschreven taal voorkomen, die tot een bepaald domein behoren of die vooral door een bepaalde sociale groep worden gebruikt. Voorbeelden:

<u>BN</u> , <u>spreektaal</u>	foor, luieriken, mottig (= niet lekker, onwel)
<u>BN</u> , <u>vero</u>	gegradueerde, vierklauwens, derven (= zich onthouden van)
<u>BN</u> , <u>schrijftaal</u>	spijs, gebeurlijk, veropenbaren
<u>BN</u> , <u>sp</u>	provinciale, remonte, vlucht (= duivenwedstrijd)

3 Woorden en uitdrukkingen die weliswaar typisch Belgisch-Nederlands zijn, maar die een tegenhanger hebben die in Nederland gebruikelijk is én die eveneens in België voorkomt, krijgen het label BN ook. Dat label komt vrij vaak voor, omdat het gebruik van Nederlandse varianten decennialang in België sterk gepropageerd werd. Daardoor kennen en gebruiken heel wat Belgen naast het typisch Belgisch-Nederlandse woord vaak ook het Nederlands-Nederlandse of het algemene equivalent. Het verschil met de eerste groep (de BN-woorden) is dat de Nederlands-Nederlandse tegenhanger daar niet bestaat of in België niet of nauwelijks bekend is.

De plaats van het label BN ook kan verschillen. BN ook onmiddellijk na een trefwoord of een betekeniscijfer betekent dat het desbetreffende trefwoord typisch Belgisch-Nederlands is of een typisch Belgische betekenis heeft; de Nederlandse tegenhanger die ook in België wordt gebruikt, staat dan ná het label. Bij uitdrukkingen staat het label BN ook evenwel net vóór de cursief gedrukte Belgisch-Nederlandse uitdrukking; de verklaring of het Nederlands-Nederlandse equivalent volgt dan op de Belgisch-Nederlandse uitdrukking. Voorbeelden:

oudercontact <u>BN ook</u>	ouderavond
rondpunt <u>BN ook</u>	rotonde
nota <u>BN ook</u>	aantekening, notitie
<u>BN ook</u> <i>weg en weer</i>	heen en weer

4 Woorden of uitdrukkingen die oorspronkelijk Belgisch-Nederlands zijn, maar die nu ook wel in Nederland worden gebruikt, krijgen het label vooral BN. Voorbeelden:

familienaam <u>vooral BN</u>	achternaam
holebi <u>vooral BN</u>	homo, lesbische of biseksueel
plichtbewust <u>vooral BN</u>	plichtsgetrouw
kort op de bal spelen <u>vooral BN</u>	snel reageren

In de lexicografie van het Nederlands is er tot nu toe stilzwijgend aan voorbijgegaan dat ook niet-gelabelde woorden vaak niet echt algemeen worden gebruikt. Net een halve eeuw geleden is er wel al eens geprobeerd een onderscheid te maken tussen algemene, Belgisch-Nederlandse en Nederlands-Nederlandse woorden, maar blijkbaar was de tijd daar toen niet echt rijp voor. Het initiatief is toentertijd niet nagevolgd en het is bij die ene, verdienstelijke poging gebleven. Maar nu ook de Nederlandse Taalunie voorstelt meer aandacht aan de nationale variatie van het Nederlands te besteden, lijkt het opportuun die draad weer op te pakken en voorheen niet-gelabelde woorden of betekenissen die enkel of vooral in Nederland bekend zijn, voortaan te labelen. Vandaar dat dit woordenboek een vijfduizendtal woorden, uitdrukkingen en betekenissen labelt die Belgische sprekers van het Nederlands niet kennen of indien ze die al kennen, niet gebruiken.

Het gaat daarbij niet alleen om cultuurgebonden verschijnselen als politieke of gerechtelijke structuren, onderwijsvormen, functies, gebruiken, gerechten, maar ook gewoonweg om een andere verwoording van een in het hele taalgebied bekend concept. Zo is een 'meetlint' in Nederland een *centimeter*, in België een *lintmeter*. Nederlanders kennen woorden als *bedrijfsseconoom*, *geouwehoer*, *geen hond*, *kreogtjiger*, *shag*, *het verbruid hebben*; Belgen kennen dan weer *handelsingenieur*, *gepalaver*, *geen kat*, *tooghanger*, *roltabak*, *het verkorven hebben*.

Dezelfde woorden kunnen in Nederland een andere invulling krijgen dan in België. Dat is bijvoorbeeld het geval bij *minister-president*, *kabinet*, *schoolstrijd*, *karbonade* en *weerhouden*.

Het komt voor dat een bepaalde betekenis in Nederland net anders wordt weergegeven dan in België: 'geld in overvloed' is in Nederland *geld als water* en in België *geld als slijk*.

De combinatie waarin een woord voorkomt, kan een miniem verschil vertonen, bijvoorbeeld door het al dan niet ontbreken van een lidwoord, door het gebruik van een ander voorzetsel of door een andere woordvolgorde. Vergelijk: *wie het laatst licht*, *licht het best of te water raken of haastige spoed is zelden goed* met *wie laatst licht*, *best licht*, *in het water raken* en *haast en spoed is zelden goed*. Zelfs de uitspraak wil wel eens verschillen, zoals bij *match*, *pistoleet*, *pull*, *site*, *tenor*.

Doordat het Nederlandse Nederlands decennialang in België gepropageerd is als het ideale Nederlands – als de enige standaard – is de invloed van het Nederlands uit Nederland in België vaak duidelijk aanwijsbaar. Er zijn dan ook heel wat woorden die de Belgen – althans passief – bekend zijn, ook al gebruiken ze die woorden weinig of niet, of in het beste geval als alternatief voor Belgisch-Nederlandse woorden. Die woorden worden in dit woordenboek aangegeven met BN ook (zie boven) en met vooral NN.

Namen van instellingen, organisaties e.d. en hun afkortingen krijgen als label in Nederland of in België. Zie bijvoorbeeld *Rekenkamer*, *Artis*, *ANWB*, *VU*; *Bankcommissie*, *K.U.Leuven*, *IPB*, *CIM*.

Nederlands-Nederlandse woorden, betekenissen en uitdrukkingen worden als volgt gelabeld:

1 Woorden en uitdrukkingen die alleen of in uitgesproken mate in Nederland worden gebruikt en die daar algemeen gebruikelijk zijn, krijgen het label NN. Voorbeelden:

reflectant	gegadigde [...] voor een vacature
pakjesavond	avond van 5 december, sinterklaasavond
stoethaspel	onhandig persoon
steggelen	kibbelen, ruziën; oneerlijk handelen
blij toe!	gelukkig maar!
van haver tot gort	tot in de bijzonderheden

2 Woorden of uitdrukkingen die oorspronkelijk Nederlands-Nederlands zijn, maar die ook in België ingang vinden, krijgen het label vooral NN. Voorbeelden:

pittig	kernachtig; flink, stevig
destructiebedrijf	bedrijf dat zich bezighoudt met de destructie van dierlijk afval
foeteren	mopperen, schelden
gelijk	direct, meteen

3 Woorden en uitdrukkingen met een NN-label of een vooral NN-label die een gebruiksbeperking vertonen, krijgen na dat label nog het beperkende label. Voorbeelden:

<u>NN, spreektaal</u>	moppie, opzouten, jij-bak, ben je niet lekker?
<u>NN, vero</u>	schoelje, strengen, weshalve, voor de mast zitten
<u>NN, schertsend</u>	kikkerland, slootwater, uitgevroten, helaas pindakaas
<u>NN, jeugdtaal</u>	mocro, doekoe, gaaf, heftig (= prachtig)
<u>vooral NN, spreektaal</u>	oen, geheid, emmeren, van mij kan ze de boom in
<u>vooral NN, fig</u>	sluitpost, dat is niet misselijk, sporen met (= passen bij)

4 Woorden en uitdrukkingen die een typisch Nederlands-Nederlandse tegenhanger hebben naast een in het hele taalgebied gebruikelijke variant, krijgen het label NN ook. Voorbeelden:

boffer	<u>NN ook</u> bofkont
als de bliksem	<u>NN ook</u> als de gesmeerde bliksem
van de ene dag in de andere leven	<u>NN ook</u> bij de dag leven
het er levend van afbrengen	<u>NN ook</u> er het leven afbrengen

Het moge duidelijk zijn dat bij het labelen vaak een afweging is gemaakt. Dat geldt met name voor de NN-gevallen omdat daarvoor geen beroep kon worden gedaan op een empirische databank vergelijkbaar met het RBBN. Bij twijfel is gebruik gemaakt van frequentiegegevens op het internet en van aftoetsing bij de Nederlandse redactie. Het lijkt evenwel geen twijfel dat andere bewerkers al eens tot het anders labelen of tot niet labelen van een woord, een betekenis, een uitdrukking zouden beslissen. Dat is niet erg: de huidige bewerkers zijn zich ervan bewust dat verdere verfijning en verbetering noodzakelijk zijn. Ze zijn er wel van overtuigd dat ze door het Belgisch-Nederlands en vooral ook door het Nederlands-Nederlands als natiolecten te beschrijven, volledig recht doen aan de variatie in het Nederlands en dat ze op die manier de gebruikers een nuttig instrument bieden voor een meer genuanceerd taalgebruik.

W. Martin en W. Smedts

Lijst van tekens en afkortingen

±	ongeveer hetzelfde	<i>deelw</i>	deelwoord
&	enzovoort; en	<i>dial</i>	dialect
/	scheidt woord(groep)en die onderling verwisselbaar zijn	<i>dicht</i>	dichterlijk
~	vervangning van het trefwoord	<i>dierk</i>	dierkunde
⊗	betekenisnummer	<i>druktechn</i>	druktechniek
I, II, etc.	aanduiding van woordsoort	<i>Du</i>	Duits
<...>	nadere specificering van de uitleg	<i>econ</i>	economie
[...]	grammaticalia	<i>eff</i>	effectenhandel
★	begin voorbeeldzin of zeggwijze	<i>eig</i>	eigenlijk, letterlijk
→	zie- of zie ook-verwijzing	<i>elekt</i>	elektrotechniek
<i>aanw vnw</i>	aanwijzend voornaamwoord	<i>Eng</i>	Engels
<u>aardr</u>	aardrijkskunde	<i>euf</i>	eufemisme
<i>achterv</i>	achtervoegsel	<i>enk</i>	enkelvoud
<u>adm</u>	administratie	<i>fig</i>	figuurlijk
<i>afk</i>	afkorting	<i>Filipp</i>	Filippijns
<u>agr</u>	agrarische term	<u>filos</u>	filosofie
alg.	(in het) algemeen	<i>fin</i>	financiën
<u>ambt</u>	ambtelijk/ambtenarij	<u>fon</u>	fonetiek
<u>anat</u>	anatomie	<u>form</u>	formeel
<i>Arab</i>	Arabisch	<u>fotogr</u>	fotografie
<i>Aram</i>	Aramees	<i>Fr</i>	Frans
<u>arch</u>	archaisch	<u>gedat</u>	gedateerd
<u>archeol</u>	archeologie	<u>gen</u>	genetica
<u>archit</u>	architectuur	<u>geogr</u>	geografie
<u>astrol</u>	astrologie	<u>geol</u>	geologie
<u>astron</u>	astronomie	<u>geringsch</u>	geringschattend
<u>auto</u>	automobilisme; wegverkeer	<u>godsd</u>	godsdienst
<i>Barg</i>	Bargoens	<i>Gr</i>	Grieks
<i>bep.</i>	bepaald	<u>gramm</u>	grammatica
<i>bet</i>	betekenis	<i>h.</i>	heeft
<i>betr vnw</i>	betrekkelijk voornaamwoord	<u>handel</u>	handelsterm
<i>bez vnw</i>	bezittelijk voornaamwoord	<i>Hebr</i>	Hebreeuws
<u>beurs</u>	beursterm	<u>herald</u>	heraldiek, wapenkunde
<u>Bijbel</u>	bijbelse term, uitdrukking	<u>hist</u>	historische term
<i>bijw</i>	bijwoord	<i>Hong</i>	Hongaars
<u>bilj</u>	biljarten	<i>hulpww</i>	hulpwerkwoord
<u>biochem</u>	biochemica	<i>iem.</i>	iemand
<u>biol</u>	biologie	<i>iems.</i>	iemands
<i>bn</i>	bijvoeglijk naamwoord	<i>Ijsl</i>	IJslands
<u>BN</u>	Belgisch-Nederlands	<u>inf</u>	informeel
<u>boekh</u>	boekhouden	alg.	in het algemeen
<u>bouwk</u>	bouwkunst	<u>iron</u>	ironisch
<u>Br</u>	vooral in Groot-Brittannië	<i>It</i>	Italiaans
<i>Bulg</i>	Bulgaars	<i>Jap</i>	Japans
<u>chem</u>	chemie, scheikunde	<i>Jav</i>	Javaans
<i>Chin</i>	Chinees	<i>Jidd</i>	Jiddisch
<u>comput</u>	computerterm	<u>jur</u>	juridisch
<u>cul</u>	culinair	<u>kaartsp</u>	kaartspelen
<i>De</i>	Deens	<u>kunsthist</u>	kunsthistorisch
		<i>kww</i>	koppelwerkwoord

<i>lidw</i>	lidwoord	<u>scherts</u>	schertsend
<i>Lat</i>	Latijn	<u>schilderk</u>	schilderkunst
<u>letterk</u>	letterkunde	<u>Schots</u>	vooral in Schotland
<i>lidw</i>	lidwoord	<u>sci-fi</u>	science-fiction
<u>lit</u>	literair	<u>slang</u>	zeer informeel
<u>lucht v</u>	luchtvaart	<u>sociol</u>	sociologie
<i>m</i>	mannelijk	<u>sp</u>	sport en spel
<i>Mal</i>	Maleis	<i>Sp</i>	Spaans
<u>med</u>	medische term	<u>spoorw</u>	spoorwegen
<u>meerv</u>	meervoud	<u>stat</u>	statistiek
<u>meetk</u>	meetkunde	<u>stud</u>	studententaal
<u>meteor</u>	meteorologie	<u>taalk</u>	taalkunde
<u>m.g.</u>	minder gebruikelijk	<u>tandheelk</u>	tandheelkunde
<u>microbiol</u>	microbiologie	<u>techn</u>	technische term
<u>mil</u>	militaire term	tegengest	tegengesteld
<u>muz</u>	muziek	<u>telec</u>	telecommunicatie
<i>m-v</i>	mannelijk-vrouwelijk	<i>telw</i>	telwoord
<i>mv</i>	meervoud	<u>text</u>	textielbewerking
<i>mv.</i>	meervoud	<u>theat</u>	theater
<u>myth</u>	mythologie	<u>theol</u>	theologie
<u>nat</u>	natuurkunde	<i>tsw</i>	tussenwerpsel
<u>natuurk</u>	natuurkunde	t.t.	tegenwoordige tijd
<i>Neolat</i>	Neolatijn	<u>TV</u>	televisie
<u>NN</u>	Nederlands-Nederlands	<u>typ</u>	typografie
<i>No</i>	Noors	<i>v</i>	vrouwelijk
<i>o</i>	onzijdig	<i>v.</i>	van
<i>oorspr</i>	oorspronkelijk	<i>v.d.</i>	van de
<i>onbep vnw</i>	onbepaald voornaamwoord	[<i>v.d.</i>]	voltooid deelwoord
<u>onderw</u>	onderwijs	<i>v.e.</i>	van een
<i>onoverg</i>	onovergankelijk werkwoord	<i>verk.</i>	verkorting
<u>onr goed</u>	onroerend goed	<i>verkl</i>	verkleinwoord
<i>Oudfr</i>	Oudfrans	<u>vero</u>	verouderd
<i>overg</i>	overgankelijk werkwoord	<u>verz</u>	verzekeringswezen
<i>Papiam</i>	Papiamento	<i>vgl</i>	vergelijk
<i>pers vnw</i>	persoonlijk voornaamwoord	<i>vis</i>	visserij
<i>Perz</i>	Perzisch	<i>vnw</i>	voornaamwoord
<u>plantk</u>	plantkunde	<i>voegw</i>	voegwoord
<u>pol</u>	politieke term	<u>vogelk</u>	vogelkunde
<i>Port</i>	Portugees	<i>volt deelw</i>	voltooid deelwoord
<u>post</u>	posterijen	<i>voorv</i>	voorvoegsel
<u>Prot</u>	protestant	<i>v.t.</i>	verleden tijd
<u>psych</u>	psychologie	<u>vulg</u>	vulgair
<u>recht</u>	rechtsterm	<i>vz</i>	voorzetsel
<u>rekenk</u>	rekenkunde	<i>wederk</i>	wederkerend
<u>rel</u>	religie	<u>wetensch</u>	wetenschap
<u>RK</u>	rooms-katholiek	<u>wisk</u>	wiskunde
<i>Roem</i>	Roemeens	<i>ww</i>	werkwoord
<u>RTV</u>	radio, televisie	<u>ZA</u>	Zuid-Afrikaans
<i>Russ</i>	Russisch	<i>zelfst</i>	zelfstandig
<i>samentr</i>	samentrekking	<i>zn</i>	zelfstandig naamwoord
<i>Sanskr</i>	Sanskriet	<u>ZN</u>	Zuid-Nederlands
<i>Scand</i>	Scandinavisch	<i>Zw</i>	Zweeds
<u>scheepv</u>	scheepvaart, marine		
<u>scheik</u>	scheikunde		

Hoe werkt dit woordenboek?

- la-ser-straal** (leezər-) *de* [-stralen] straal (bet 1) gevormd d.m.v. laser; zie ook → **lazerstraal** uitspraakhulp bij leenwoorden en vreemde woorden; de onderstreping geeft de klemtoon aan
- las-naad** *de* (m) [-naden] zichtbare naad na het lassen
- las-sen** ww [laste, h. gelast] aaneevoegen met een pijltjes verwijzen naar ander trefwoord
las: ★ *metalen platen aan elkaar ~*
- las-ser** *de* (m) [-s] iem. die beroepsmatig last bij vreemde woorden wordt de herkomst weergegeven
- las-so** (Sp/Lat) *de* (m) ['s] werpstrik om wilde dieren te vangen: ★ *de cowboy ving de koe behendig met een ~*
- last** (de) (m) [-en] ① zwaarte, vracht, lading; fig bezwaar, moeite, hinder: ★ *~ hebben van iets* ★ *iem. iets ten laste leggen* iem. van iets beschuldigen ② geldelijke verplichting ★ *op zware lasten zitten* zware, regelmatig terugkerende geldelijke verplichtingen hebben (als: belasting, rente, huur) ★ *ten laste komen van* betaald moeten worden door ★ *te mijnen laste* wat door mij betaald moet worden (boekhouden in het debet van mijn rekening) (★) BN ook ~ *verkop* lastig, moeilijk, vervelend zijn; zie ook bij → **baat** ③ bevel: ★ *~ geven tot iets* ★ *op ~ van II* het inhoudsmaat, bijv.: ★ *een ~ graan 30 hl* ★ *eer~* tildes vervangen het trefwoord haring 17 kantjes
- last-brief** *de* (m) [-brieven] bevelschrift
- last (but) not least** *bijw* [lɑst (but) not liest] (Eng) het laatst (de laatste) maar niet het minst (de minste)
- last-dier** *het* [-en] dier gebruikt om lasten te dragen
- las-ten-boek** *het* [-en] BN ook opdrachtbeschrijving voor het opmaken van een offerte; ook bestek (bet. 2)
- las-ten-ko-hier** *het* [-en] BN ook ① nauwkeurige beschrijving van een aan te besteden werk, ook bestek (en voorwaarden) ② (bij de verkoop van gronden) verkoopvoorwaarden onderstreepte labels geven informatie over stijl, vakgebied of taalvariatie
- las-ten-ver-lich-ting** (de) (v) verlagings van de regelmatig terugkerende geldelijke verplichtingen, zoals sociale premies en belasting geslacht of woordsoort staat cursief
- las-ten-ver-zwa-ring** (de) (v) verhoging van de regelmatig terugkerende geldelijke verplichtingen, zoals sociale premies en belasting
- las-ter** *de* (m) onware kwaadsprekerij
- las-te-raar** *de* (m) [-s] iem. die lastert
- las-ter-cam-pag-ne** [-panjə] *de* [-s] het stelselmatig en publiekelijk belasteren van een bep. persoon of bep. personen meervoudsuitgang staat tussen [...]
- las-te-ren** ww (lasterde, h. gelasterd) in strijd met de waarheid kwaadspreken vervoegingsvormen van werkwoorden staan tussen [...]
- las-ter-lijk** bn lasterend, laster bevattend
- last-ge-ver** (de) (m) [-s] (last-geef-ster) (de) (v) [-s] iem. die opdracht geeft tot de uitvoering van iets trefwoorden en eventuele varianten zijn vetgedrukt; puntjes geven de afbreekplaatsen aan; de onderstreepte klinker(s) is (zijn) beklemtoond

Speciale tekens in de uitspraak

ə voor de sjwa of stomme e, zoals in [roetə] (*route*)

ɣ voor de zogenaamde zachte k, zoals in [ɣool] (*goal*)

~ boven een letter geeft een neusklink aan, zoals in [blā də blā] (*blanc de blanc*)

A

a¹ de [s] ❶ de eerste letter van het alfabet ★ *wie a zegt, moet ook b zeggen* wie eenmaal met iets begonnen is, moet het ook afmaken ★ **NN** *geen a voor een b kennen* niets weten, niets geleerd hebben ★ *van a tot z* van het begin tot het einde, helemaal: *dat verhaal is van a tot z gelogen* ❷ **muz** de zesde toon van de diatonische toonladder, de muzieknoot la ❸ a kleine **terts** ❹ **wisk** aanduiding voor de eerste grootheid die bekend is in bijv. een berekening
a² *afk* are: honderd vierkante meter

à (<Fr) *vz* ❶ voor, tot, tegen het genoemde bedrag per eenheid: *6 stuks à 5 euro; à 12 euro per persoon* ★ *à contant* in baar geld, tegen contante betaling ❷ vanaf het genoemde kleinere tot het hogere bedrag of aantal, ongeveer: *15 à 20 euro; voor 6 à 8 personen*

a. *afk* [in plaatsnamen] aan: *Katwijk a. Zee*

a- (<Gr) *voorvoegsel* zonder de eigenschap die wordt genoemd, on- [als er een klinker op volgt, wordt het an-]: *asociaal, asymmetrisch; anoniem, anorganisch*

A *afk* ❶ nat ampère ❷ **schei** argon ❸ **muz** a grote **terts** ❹ [als nationaliteitsaanduiding op auto's] *Austria, Oostenrijk* ❺ symbool voor een van de bloedgroepen die een mens kan hebben ❻ anno [in het jaar] ❼ [gevolgd door een cijfer] formaat voor papier: *A4-formaat*

Å *afk* **ångström**, één tienniljoenste van een millimeter

A- *als eerste deel van een samenstelling van de beste kwaliteit: A-merk, A-film, A-locatie*

A4 *het* ❶ papierformaat van 21 cm × 29,7 cm ❷ vel papier van dit formaat: *een scriptie van tien A4-tjes*

AA *afk* ❶ Alcoholics Anonymous (<Eng) beweging uit Amerika met plaatselijke groepen van alcoholisten die elkaar en anderen helpen om te stoppen met drinken, in Nederland en België Anonieme Alcoholisten ❷ Automobile Association (of Great Britain) (<Eng) automobilistenbond (van Groot-Brittannië) ❸ **boekhouden** accountant-administratieconsulent

aag-je *het* [-s] ★ **NN** *nieuwsgierig aagje* nieuwsgierig persoon (naar Aagje, uit Enkhuizen, hoofdpersoon van een 17de-eeuwse klucht, die met een schipper naar Antwerpen voer en daar in moeilijkheden raakte)

aai **I** *de (m)* [-en] ❶ het aaien, één strelende beweging ★ *iemand een aai over zijn bol geven* over zijn hoofd aaien **II** *tsw* ❷ gezegd tijdens het aaien: *aai poes*

aai-baar-heids-fac-tor *de (m)* ❶ mate waarin een dier zich laat aaien ❷ **fig** mate waarin iets of iemand vertederd, op het gevoel wrkt

aai-en *ww* [aaide, h. geaaid] zacht en liefkozend zijn hand over iemand of iets bewegen: *een poes aaien*

aak¹ *de* [aken] vaartuig met een platte bodem en een brede boeg

aak² *de (m)* [aken] soort esdoorn, Spaanse aak (*Acer campestre*)

aal *de (m)* [alen] slangvormige vissoort, *Anguilla anguilla*, lid van de familie van de palingen [aal en paling zijn synoniem, maar soms wordt aal gebruikt voor de jongere vis en paling voor de volwassen vis] ★ *zo glad als een aal* heel sluw, uitgekookt en moeilijk te pakken op wat hij doet ★ *zich als een aal in allerlei bochten wringen* zich op allerlei manieren uit een situatie proberen te redden ★ **NN** *een aal bij de staart hebben* bezig zijn met een zaak waarop men geen grip krijgt ★ **NN** *hij is te vangen als een aal bij zijn staart* het is moeilijk hem te pakken te krijgen ★ **NN** *aal is geen paling* het hogere (betere) is niet gelijk aan het lagere

aal-bes *de* [-sen] ❶ aalbessenstruik, struik waaraan rode of witte bessen groeien, het geslacht *Ribes* ❷ rode of witte bes van die struik

aal-bes-sen-jam [-sjem, -zjem] *de* jam van aalbessen
aal-bes-sen-struik *de (m)* [-en] struik waaraan aalbessen groeien

aal-glad, **aal-glad** *bn* heel slim en uitgekookt

aal-moes (<Gr) *de* [-moezen] ❶ gift aan een arme: *hij gaf de bedelaar een aalmoes* ★ *aalmoezen geven verarmt niet* men wordt er zelf niet slechter van als men goed doet voor een ander ❷ **fig** een gift, verdienste e.d. die belachelijk laag is: *ik werk voor een aalmoes*

aal-moe-ze-nier *de (m)* [-s] rooms-katholiek (in België ook protestants) geestelijke die belast is met de zielzorg onder militairen of gevangenen (in de middeleeuwen een geestelijke aan een vorstenhof, die was belast met het uitdelen van aalmoezen; in sommige steden persoon die was belast met de armenzorg)

aal-rei-ger *de (m)* [-s] blauwe reiger

aal-schol-ver *de (m)* [-s] donkere watervogel die vis eet en die een lange bovensnavel heeft met aan het eind een punt die scherp naar beneden is gebogen, de soort *Phalacrocorax carbo* uit de familie van de *Phalacrocoracidae*

aalt *de* mestvocht

aal-tjes *mv* soort wormpjes in organische stoffen zoals gewassen

aam (<Lat) *het* [amen] oude wijnmaat, ± 1,5 hl

AAM [ee-ee-em] *afk* air-to-air missile (<Eng) geleid wapen dat vanaf een vliegtuig wordt gelanceerd om een ander vliegend voorwerp (vliegtuig, raket) te vernietigen

aam-beeld, **aam-beeld** *het* [-en] ❶ ijzeren werkblok van een smid ★ *tussen hamer en aambeeld* in een heel moeilijke positie; zie ook bij **hameren** ❷ **anat** middelste van de drie gehoorbeentjes, incus

aam-beelds-blok, **aan-beelds-blok** *het* [-ken] blok waarop een aambeeld rust

aam-bei *de* [-en] pijnlijk gezwollen bloedvat in de endeldarm, hemorroïde

aam-bor-stig *bn* **vero** kortademig, astmatisch

aan I **vz** ① aanraking of verbinding: *zich aan de tafel stoten; aan een puistje krabben; Nederlander grenst aan België; een schilderij aan de muur hangen*
 ② aanraking, verbinding of betrekking in figuurlijke zin: *uw verhaal grenst aan het ongelofelijke; hij is erg aan die poes gehecht; ik denk vaak aan haar* ★ *ergens aan vastzitten* ergens aan gebonden zijn, er niet zomaar mee kunnen stoppen
 ③ plaatsbepaling: *aan een gracht wonen; aan tafel zitten; aan uw linkerhand; aan één oor doof zijn*
 ④ beweging in de richting van een bepaalde plaats: *aan de deur komen; aan land roeien; aan boord/wal gaan*
 ⑤ oorzaak: *sterven aan kanker; aan een ziekte lijden; ik herkende hem aan zijn stem; dat succes heb je aan haar te danken; dat ligt aan jezelf* ⑥ specificatie: *voor 500 euro aan kleding kopen; een gebrek aan inzicht; een overvloed aan voedsel* ⑦ opeenvolging: *avond aan avond; twee aan twee; de auto's stonden bumper aan bumper* ⑧ het begin van een bezigheid: *aan het werk gaan; de soldaten sloegen aan het plunderen* ⑨ een bezigheid of werking die enige tijd duurt: *aan het werk zijn; melk aan de kook brengen; de tomaten zijn aan het rotten* ⑩ een (slechte) gewoonte: *aan de drank / aan de heroïne zijn* ⑪ het resultaat van een verdeling: *hij sneed het leer aan repen; het zeil scheurde aan flarden* ⑫ vóór een meewerkend voorwerp: *aan wie heb je dat boek gegeven?; die brief is aan mij gericht* ⑬ bij een persoonsaanduiding ★ *het is niet aan ons daarover te beslissen* het is niet onze taak ★ *de tijd aan zichzelf hebben* tijd genoeg hebben, geen haast hebben ⑭ met het voorzetsel *om* een begrenzing aan te geven: *ze beleeidde me tot aan de uitgang; hij heeft tot aan zijn dood gewerkt; de zaal was tot aan de nok gevuld; tot aan de 19de eeuw* ⑮ ★ *aan iets toe zijn* op het punt zijn aangeland waarop men met iets kan beginnen; op een bepaald moment een sterke behoefte tot iets voelen: *ze zijn nog niet toe aan kinderen* ⑯ in combinatie met het voorzetsel *tegen*: *tegen de tafel aan vallen; tegen een boom aan leunen* ★ *het was tegen het lachwekkende aan* het was bijna lachwekkend ⑰ in combinatie met andere voorzetsels: *de kinderen liepen achter de optocht aan; van het begin af aan* ★ *wij liepen op huis aan* wij liepen richting huis ⑱ in uitdrukkingen met *er* ★ *er iets aan hebben* het kunnen gebruiken ★ **NN** *er niet aan willen* niet te overreden zijn **II** **bijw** ⑲ aan het lichaam: *hij heeft zijn nette pak aan* ★ *in heb ik soms iets van je aan?* kijk toch niet zo naar me!
 ⑳ brandend: *de kachel / het licht is aan* ㉑ in werking: *mag de televisie aan?* ㉒ gearriveerd: *de boot is nog niet aan* ㉓ aangeleverd: *vanmiddag krijgen we verse sla aan* ㉔ **NN** begonnen: *de school is aan* ㉕ met een liefdes- of vriendschapsverhouding: *het is dik aan tussen die twee* ㉖ in veel uitdrukkingen samen met *er* ★ *er is niets aan* het is gemakkelijk; het is niet boeiend, interessant, lekker e.d. ★ *er is niets van aan* het is niet waar ★ *eraan*

gaan sterven ★ *er erg aan toe zijn* erg ziek, gewond, depressief e.d. zijn ★ *er is geen beginnen aan* dit werk is zo omvangrijk, ingewikkeld enz. dat je er beter niet aan kunt beginnen ★ *ervan op aan kunnen* er zeker van kunnen zijn, erop kunnen rekenen ★ *het zit er niet aan bij hem* hij kan het niet betalen

㉗ ★ **NN** *dat is maar net aan!* ternauwernood, op het nippertje ★ *rustig aan!* gezegd om iemand tot kalmte of voorzichtigheid te manen

aan-aar-den **ww** [aardde aan, h. aangeaard] ① de aarde rondom planten ophogen en aandrukken om de wortels te bedekken en bij sommige gewassen om het oogsten te vergemakkelijken: *aardappelplanten aanaarden* ② met aarde vullen

aan-bak-ken **ww** [bakte aan, is aangebakken] ① zich vasthechten door bakken ② **fig** zich als een korst vasthechten: *allerlei vuil bakt tegen de muur aan*

aan-bak-sel **het** [-s] wat zich als een korst heeft vastgezet

aan-be-de-ne **de** [-n] persoon van wie iemand erg veel houdt

aan-beeld **het** [-en] **aambeeld**

aan-beelds-blok **het** [-ken] **aambeeldsblok**

aan-be-lan-den **ww** [belande aan, is aanbeland] (ergens) toevallig terechtkomen: *waar zijn we nu aanbeland?*

aan-be-lan-gen **ww** [belangde aan, h. aanbelangd] betreffen, aangaan, van belang zijn voor: *dit zijn maatregelen die ons aanbelangen*

aan-bel-len **ww** [belde aan, h. aangebeeld] laten weten dat men voor de deur staat door geluid te maken met de deurbel

aan-be-nen I **ww** [beende aan, h. aangebeend] **NN** ① vlug of vlugger gaan lopen: *we moesten flink aanbenen om nog op tijd te komen* **II** **ww** [meestal vervoegd met *komen*] ② lopend snel naderen: *hij kwam met driftige passen op ons aanbenen*

aan-be-ste-den **ww** [bestedde aan, h. aanbesteed] met een aannemer overeenkomen dat deze voor een bepaald bedrag een werk zal uitvoeren binnen een afgesproken periode: *de bouw van een ziekenhuis aanbesteden*

aan-be-ste-ding **de** (v) [-en] het aanbesteden, het overeenkomen met een aannemer dat deze binnen een afgesproken periode een werk zal uitvoeren ★ *dag van aanbesteding* dag waarop de prijsopgaven worden ingeleverd ★ *openbare aanbesteding / publieke aanbesteding* aanbesteding waarbij elke aannemer kan inschrijven ★ *onderhandse aanbesteding* aanbesteding waarbij een heel klein aantal aannemers wordt gevraagd om in te schrijven

aan-be-ta-len **ww** [betaalde aan, h. aanbetaald] ① het eerste bedrag betalen als men iets koopt op afbetaling ② een eerste deel van het bedrag betalen als men iets koopt dat pas later geleverd wordt

aan-be-ta-ling **de** (v) [-en] betaling van een deel van het bedrag bij een aankoop terwijl de rest later

wordt voldaan

aan-be-ve-len *ww* [beval aan, h. aanbevelen] zeggen of schrijven dat iets of iemand goed of gunstig is, iets of iemand aanraden, aanprijzen: *iemand aanbevelen voor een functie; ik kan u onze bordeaux aanbevelen* ★ *zich aanbevelen houden voor* laten weten dat men te zijner tijd graag iets wil (doen): *als je nog eens zo'n klus hebt, houd ik me aanbevelen*

aan-be-ve-lens-waard, aan-be-ve-lens-waar-dig *bn* wat het verdient om aanbevelen te worden, goed, aan te raden

aan-be-ve-ling *de (v)* [-en] ① het aanbevelen ★ *een aanbeveling doen* iemand of iets aanraden, aanbevelen ★ *dat is geen aanbeveling* daardoor maakt iemand of iets geen goede indruk ★ *op aanbeveling van op voorspraak van* ★ *tot aanbeveling strekken* als voordeel beschouwd worden: *voor deze functie strekt kennis van het Frans tot aanbeveling* ★ *het verdient aanbeveling om...* het verdient de voorkeur, het is het beste om... ② mondelinge of schriftelijke verklaring waarin iemand of iets wordt aanbevelen: *hij had een aanbeveling van de directeur bij zich* ③ lijst van personen die worden aanbevelen voor een functie: *hij staat als eerste op de aanbeveling voor rechter van deze arrondissementsrechtbank* ④ besluit van een internationale organisatie bestemd voor de leden van die organisatie of van andere organisaties, dat niet bindend is

aan-be-ve-ling-s-brief *de (m)* [-brieven] brief met een aanbeveling, schriftelijke verklaring waarin iemand wordt aanbevelen

aan-bid-de-lijk *bn* heel mooi, lief, charmant: *een aanbiddelijk meisje*

aan-bid-den *ww* [aanbad of bad aan, h. aanbeden of aangebeden] ① als een god vereren: *de Egyptenaren aanbaden hun farao's* ② *fig* vereren, heel erg veel houden van: *hij aanbad zijn overleden vrouw*

aan-bid-der *de (m)* [-s] ① iemand die een god of iets aanbidt ② iemand die grote bewondering en liefde koestert voor iemand anders ★ *een stille aanbidder* iemand die deze gevoelens niet uitspreekt;

aanbidster *de (v)* [-s]

aan-bid-ding *de (v)* [-en] ① het aanbidden ② grote eerbied, hevige bewondering: *in aanbidding keek ze naar hem op* ③ [in de kunst] voorstelling van de Drie Koningen die het Christuskind aanbidden

aan-bie-den I *ww* [bood aan, h. aangeboden]

① zeggen dat iemand iets mag hebben of gebruiken of dat men bereid is iets voor iemand te doen: *iemand een pilsje aanbieden; iemand een hoge betrekking aanbieden; hulp aanbieden* ★ *zijn excuses aanbieden* zich verontschuldigen ② ter beschikking stellen: *te koop aanbieden; te huur aanbieden* ★ *een kwitantie aanbieden* ter betaling overhandigen

II *wederk* ③ [personen] zich beschikbaar stellen: *er boden zich verscheidene kandidaten aan*

④ [omstandigheden] zich voordoen: *wij moeten even afwachten tot zich een goede gelegenheid aanbiedt*

⑤ **NN** duidelijk maken beschikbaar te zijn voor seks: *het meisje bood zich aan hem aan*

aan-bie-ding *de (v)* [-en] ① het aanbieden, vooral voor verkoop ② reclame, iets wat goedkoop wordt aangeboden ★ *in de aanbidding zijn* tegen een lagere prijs te koop zijn: *vandaag is de speculans in de aanbidding*

aan-bied-sta-ti-on [-(-t)sjon] *het* [-s] **NN** terrein waar men (grof) huishoudelijk afval in gescheiden containers (voor hout, metaal, papier enz.) kan deponeren

aan-bin-den *ww* [bond aan, h. aangeboden] ① met touwen, riemen e.d. bevestigen: *de schaatsen aanbinden*; zie ook bij **kat** ② beginnen ★ *de strijd aanbinden met / tegen iets of iemand* beginnen te strijden tegen iets of iemand

aan-blaf-fen *ww* [blafte aan, h. aangeblaft] ① [van een hond] blaffen tegen ② op een onbeschofte snauwerige manier tegen iemand spreken

aan-bla-zen *ww* [blies aan, h. aangeblazen] ① door blazen aanwakkeren: *het vuur aanblazen* ② *fig* aanwakkeren, intenser maken: *hartstocht aanblazen* ③ [een spraakklank] met hoorbare adem uitspreken, aspireren: *een aangeblazen t* ④ op een blaasinstrument blazen om de toon te proberen

aan-blij-ven *ww* [bleef aan, is aangebleven] niet aftreden, doorgaan in zijn functie: *de minister blijft aan*

aan-blik *de (m)* ① het kijken naar iets of het zien van iets: *bij de aanblik van al dat eten kreeg ik honger* ★ *bij de eerste aanblik* op het eerste gezicht ② hoe iets of iemand eruitziet, wat men ziet: *het dorp bood na de overstroming een trieste aanblik*

aan-blik-ken *ww* [blikte aan, h. aangeblikt] aankijken

aan-bod *het* ① het aanbieden ★ *vraag en aanbod* wat er te koop is en de interesse om te kopen ② datgene wat aangeboden wordt: *het was een heel vriendelijk aanbod van hem om mij naar huis te bengen; een aanbod doen/aannemen/afslaan* ③ **econ** wat er te koop is, welke producten of diensten er op een bepaald moment worden aangeboden en de prijs waartegen ze worden aangeboden: *er was veel aanbod van tomaten; aanbod van/aan werkrachten* ④ wat zich op een bepaald moment in een bepaalde hoeveelheid voordoet: *door het toenemende aanbod van verkeer worden de files langer*

aan-bod-over-schot *het* [-ten] **econ** situatie op de markt waarbij het aanbod de vraag overtreft

aan-bo-ren *ww* [boorde aan, h. aangeboord] ① met een boormachine doordringen tot een petroleumbron, gasbel, erts-laag enz. ② *fig* doordringen tot (verborgen) mogelijkheden in iemand of iets ★ *nieuwe informatiebronnen aanboren* toegankelijk maken: *nieuwe talenten bij zichzelf aanboren*

aan-bouw *de (m)* ① het bouwen van iets aan iets anders ★ *in aanbouw zijn* bezig zijn gebouwd te worden ② iets dat aan iets anders gebouwd is ③ het

verbouwen van gewassen

aan-bou-wen *ww* [bouwde aan, h. aangebouwd]

① aan iets anders bouwen ② [gewassen] verbouwen, telen ③ [woeste grond] ontginnen

aan-bouw-keu-ken *de* [-s] keukeninrichting die bestaat uit losse onderdelen die aan elkaar passen

aan-bouw-sel *het* [-s] iets dat aan iets anders gebouwd is

aan-bra-den *ww* [braadde aan, h. aangebraden] [van vlees] lichtjes braden

aan-bran-den I *ww* [brandde aan, is aangebrand]

① bruin of zwart worden van gerechten door te grote verhitting: *het vlees is aangebrand* ② zich met een bruine of zwarte korst vastzetten op de bodem van de pan door te grote verhitting: *laat de stampot niet aanbranden!* ★ *fig gauw aangebrand* snel kwaad, prikkelbaar; zie ook **aangebrand II** *ww* [brandde aan, h. aangebrand] ③ een muur, tegel e.d. met cementpap bestrijken zodat de mortel die erop wordt aangebracht, beter hecht

aan-bras-sen *ww* [braste aan, h. aangebrast] *scheepv* de brassen steviger aanhalen

aan-brei-en *ww* [breide aan, h. aangebreid] aan iets anders vast breien: *de trui is bijna af, ik moet alleen de col nog aanbreien*

aan-brei-sel *het* [-s] wat aangebreid is

aan-bre-ken I *ww* [brak aan, is aangebroken]

① beginnen: *de dag breekt aan* **II** *ww* [brak aan, h. aangebroken] ② beginnen te gebruiken: *een pak koekjes aanbreken*

aan-breng *de* (m) wat elk van de echtgenoten bij het huwelijk aan vermogen inbrengt

aan-bren-gen *ww* [bracht aan, h. aangebracht]

① naar een bepaalde plaats brengen: *een voorraad stenen aanbrengen* ② maken, plaatsen, bevestigen: *een isolatielaag onder het dak aanbrengen*; *wijzigingen in een tekst aanbrengen* ③ bij de politie, bij het gerecht melden, verklikken: *een fraudeur aanbrengen bij de politie*; *een omkopingszaak aanbrengen* ④ tot het lidmaatschap (van een vereniging e.d.) overhalen en als lid aanmelden: *nieuwe leden aanbrengen* ⑤ veroorzaken: *deze halsketting brengt geluk aan* ⑥ bij het huwelijk meebrengen: *zij heeft een aardig kapitaalje aangebracht* ⑦ **BN** aandragen: *tijdens de plechtigheid brachten kinderen bloemen aan*

aan-bren-ger-tje *het* [-s] **NN** klein wipmolentje met een grote houten windvaan aan de achterkant

aan-breng-pre-mie *de* (v) [-s] beloning voor het aanwerven van nieuwe leden, klanten enz.

aan-dacht *de* het letten op of denken aan iets of iemand: *aandacht hebben voor iets*; *aandacht schenken/besteden aan iets*; *de aandacht trekken*; *de aandacht afleiden*; *iets onder de aandacht brengen*; *de aandacht op iets vestigen*; *dames en heren, mag ik even uw aandacht?* ★ *iets in iemands aandacht aanbevelen* iemand vragen speciaal op iets te letten

aan-dach-tig *bn* waarbij men goed oplet: *aandachtig luisteren*

aan-dach-tig-heid *de* (v) het aandachtig zijn, oplettendheid

aan-dachts-ge-bied *het* [-en] inhoudelijk gebied waaraan men bijzondere aandacht besteedt

aan-dachts-punt *het* [-en] zaak, probleem waaraan bijzondere aandacht geschonken wordt of moet worden

aan-dachts-streep *de* [-strepn] liggend streepje voor en na een zinsdeel, om een pauze aan te geven en om dat zinsdeel duidelijker te doen uitkomen:

zaterdag gaan we – als het weer een beetje meezit – een fietstocht maken

aan-dachts-veld *het* [-en] inhoudelijk gebied waaraan men bijzondere aandacht besteedt of moet besteden, aandachtsgebied

aan-deel *het* [-delen] ① deel, bijdrage: *zijn aandeel in de werkzaamheden leveren* ★ *aandeel hebben in iets* bijdragen aan iets waaraan meer mensen meedoen: *de lijsttrekker had een groot aandeel in de*

verkiezingsoverwinning ② deel dat iemand toekomt: *een aandeel in de winst* ③ het voor een klein deel mede-eigenaar zijn van een bedrijf, bewijs daarvan: *hij bezit veel aandelen in dit bedrijf* ★ *preferent aandeel* waarbij (anders dan bij een gewoon aandeel) aan de eigenaar bijzondere rechten zijn toegekend

★ *aandeel op naam* waarbij de naam van de eigenaar is geregistreerd in het aandelenregister

★ *aandeel aan toonder* waarbij de naam van de eigenaar niet is geregistreerd en dat (anders dan bij een aandeel op naam) door eenvoudige

overhandiging overdraagbaar is

aan-deel-be-wijs *het* [-wijzen] bewijs dat iemand voor een klein deel mede-eigenaar is van een bedrijf, dat hij een aandeel heeft

aan-deel-hou-der *de* (m) [-s] iemand die een of meer aandelen bezit in een onderneming

aan-deel-hou-ders-re-gis-ter *het* [-s] aandelenregister

aan-deel-hou-ders-ver-ga-de-ring *de* (v) [-en] vergadering van aandeelhouders van een naamloze vennootschap

aan-de-len-ka-pi-taal *het* [-talen] het totale bedrag van de waarde zoals die bij de uitgifte is bepaald, van de aandelen die een onderneming heeft uitgegeven

aan-de-len-koers *de* (m) [-en] de waarde die een aandeel op een bepaald moment heeft op de markt

aan-de-len-pak-ket *het* [-ten] de aandelen die een aandeelhouder bezit

aan-de-len-re-gis-ter *het* [-s] lijst van aandeelhouders in een besloten vennootschap

aan-den-ken *het* [-s] ① voorwerp dat aan iets of iemand herinnert: *dit sigarenkistje is een aandenken aan mijn opa* ② geschenk als herinnering aan iets: *alle bezoekers van het feest kregen een aandenken*

aan-die-nen I *ww* [diende aan, h. aangediend]

① iemands komst melden **II** *wederk* ② op komst zijn, zich voordoen: *er dienen zich nieuwe mogelijkheden aan*